

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

NO. 300. — ŠTEV 300.

NEW YORK, MONDAY, DECEMBER 22, 1924. — PONDELJEK, 22. DECEMBRA 1924.

VOLUME XXXII. — LETNIK XXXII

KERENSKI SE LAHKO VRNE DOMOV

Sovjeti so baje preklicali izgnanstvo Kerenskija in lahko se vrne domov. — Tako se glasi v poročilu iz Prage. Manjševskega voditelja so strmoglavili leta 1917 obojene sile boljševikov. — Med pristaši in nasprotniki Trockega ni bilo ne vojne. — Tozadevna poročila so izmišljena.

Pariz, Francija, 21. decembra. — Aleksander Kerenski voditelj ruskih manjševikov ali zmerničev, katerega so leta 1917 odstavili boljševiki, je sklenil mir s sovjeti ter se bo kmalu vrnil v Rusijo. Tako poročajo iz Prage. Glasi se nadalje, da se mu je obljubilo odlično mesto ter vlogo v sovjetski vladi.

Noče pa odpotovati, dokler ne skliče skupaj ostalih manjševikov, za katere je zahteval nedotakljivost ter priliko, da sodelujejo s sovjeti.

Kerenski je rekel: "Kmalu se bom vrnil v svojo rojstno deželo."

Kot Borisu Savinkovu, so se tudi njemu približali zastopniki Moskve, ki so povabili vse, razen monarhistov, v Rusijo. Savinkov je bil edini, ki je vznemirjal boljševike, ker je bil aktiven organizator proti-revolucije v Rusiji.

Predno je Savinkov zapustil Pariz, je skušal pregovoriti svoje pristaše, da se vrača domov na tajnem, v interesu proti-revolucionarne organizacije, a splošno je postalo znano, da je sklenil mir s sovjeti. Kerenski pa ni niti malo prikrival svojih namenov, soglasno s poročili iz Prage.

Berlin, Nemčija, 21. decembra. — Poročila iz Bukarešte, v katerih se je glasilo, da je izbruhnila vojna med pristaši in nasprotniki Trockija, so izmišljotina proti-sovjetskih propagatorjev.

V najboljših zanesljivih informacijah, ki so dospele semkaj, se glasi, da se ni proti-sovjetska propaganda razvila v državljansko vojno. V sedanjem času obstaja proti-sovjetoj ne politična, ne pa vojaška opozicija.

Aleksander, Feodorovič Kerenski, odvetnik, socialist in zastopnik ruskih delavcev, ki je bil član ruske Dume iz leta 1912, se je dvignil na mesto vladarja po preobratu, ki je sledil ruski revoluciji leta 1917.

Skušal je organizirati vlado novo proklamirane ruske republike ter je postal najprvo justični minister, nato vojni minister in končno ministrski predsednik.

Konečno so ga strmoglavili ekstremisti ali boljševiki, pod vodstvom Lenina in Trockija. Ti niso marali zmernega socialističnega programa Kerenskija in njegovih manjševikov. Boljševiki so razpršili manjševike s silo bajonetov ter ustvarili sovjetsko vlado.

Kerenski je pobegnil iz Rusije, in več mesecev ni bilo znano, kje se nahaja. Govorice, da je bil zavratno umorjen od boljševikov, so vztrajale do junija meseca leta 1918, ko se je nanovo pojavil v Londonu ter imel nagovor na delavski kongres. Ves naslednji čas je bil zaposlen s tem, da konča boljševiški režim.

Januarja meseca leta 1921 se je vršila konferenca v Parizu, in posledica te konference je bila vstaja mornarjev v Kronštatu, katero so boljševiki zatrli s kruto silo. Od takrat naprej niso njegova javna dejanja vzbujala nobene posebne pozornosti.

Kerenski je razkrinkal korupcijo carske vojno-marijske službe, ter se glasi, da je to razkrinkanje pospešilo prihod revolucije. Skušal je zopet uveljaviti disciplino ruske armade, da bi se lahko borila z zavezniki proti Avstriji na galski fronti. Javno je obsodil boljševiško pogodbo, ki je spravila Rusijo s pozorišča svetovne vojne.

Berlin, Nemčija, 21. decembra. — Ruska emigrantska kolonija, ki je postala skrajno vznemirjena vspricho obvestila velikega kneza Cirila, s katerim se je proglasil carjem vseh Rusov, je imela tamen sestanek, kateremu je načeloval baron Wrangel, znani proti-boljševiški poveljnik, ki je bil poražen na Krimu ter našel končno pribežališče v Beogradu, kjer se nahaja dosti ruskih pogorelih plemenitajev.

Glasi se, da je označil baron Wrangel namene velikega kneza Cirila kot "bluff". Rekel je nadalje, da ni njegova prejšnja "hela" armada nikakor mrtva in da bo vztrajala na svojem mestu do časa, ko se bo pregnalo boljševike ter ustanovilo stari red.

ROMUNSKI MORATORIJ POKOLIKO IZDA AMERIKA ZA DALJŠAN.

Bukarešt, Romunska, 20. dec. Moratorij za izplačilo privatnih tujemskih dolgov je bil podan do 15. marca.

75-LETNI TEKMEC.

Baltimore, Md., 20. decembra. 70-letni Franklin R. Margerum je obvestil danes urad za pogrešane, da mu je ušla njegova 44-letna žena. Možak pravi, da je najbrž pobegnila z njegovim 75 let starim prijateljem Frankom Samlyjem, boljševikom.

SPLOŠNO IZBOLJŠANJE AMERIŠKE MORNARICE

Mahanje s sabljo je povzročilo reakcijo. — Pacifični manevri in križarjenje ob avstralskih vodah se bo vršilo, razven če prepove predsednik.

Washington, D. C., 21. dec. — Po mnenju odgovornih voditeljev so brezakne izjave in druge stvari, tikajoče se vojne, popolnoma onemogočile sprejem predloge, da naj se uvede preiskavo glede stanja ameriške mornarice v soglasju z washingtonsko razoroževalno konferenco.

To prepričanje je v splošnem prevladovalo v kongresnih krogih obeh strank ter v obeh poslanskih zbornicah, in številni člani kongresa so izjavili, da obžaluje akcijo, katero so vprizorili.

Rožljanje s sabljo ni le uničilo prilike, da se informira javnost glede stanja mornarice, temveč je tudi v resni meri oviralo razvoj zračne službe in drugih strok narodne obrambe, ki niso vsebovane v pogodbi.

Mornariška apropiacijska predloga, ki je bila večeraj sprejeta v poslanski zbornici, ne vsebuje nikake avtorizacije za avstralsko potovanje brodovja, ker je sploh ne potrebuje.

Predloga, katero je vložil večeraj kongresnik Britten iz Illinoisa, določa več kot sto milijonov dolarjev za zgraditev poizvedovalnih križark, za izboljšanje mornarice, se bo popolnoma izjalovila v luči reakcije, ki se je pojavila vspricho bojevilitih govorov Brittena in drugih.

Roke Združenih držav niso vezane le vsled agitacije, ki je bila vprizorjena glede "velike mornarice", temveč tudi vsled naporov državnega departamenta, da dobi podrobnejše informacije glede določb razoroževalnega dogovora, ki je bil sklenjen v Washingtonu. Jasno je, da ne more kongres vspricho tega omahovanja vlade same ničesar skleniti, kar bi bilo v dobro vlade in naroda.

SOVJETSKA PRISTANIŠČA

Pariz, Francija, 21. decembra. Z današnjim dnem so se odprla vsa ruska pristanišča za francoske trgovske ladje. Istočasno so tudi francoska pristanišča na razpolago sovjetskim trgovskim ladjam. Rusija bo importirala iz Čehoslovaške in Združenih držav tristo milijonov funtov sladkorja.

RESNIČEN DVOBOJ NA FILMU

Iz Budimpešte javljajo, da je neki filmski fotograf posnel dvojni boj na sabljo M. Kosača in M. Pulitiya, dveh znanih madžarskih političarjev.

Kinematografska kompanija, ki je pozabila, da je dvojni zakonito prepovedan, prikazuje ta dvojni boj v kinematografskih slikah. Zaradi komplikacij, ki so nastale vsled tega, je kompanija naznanila ministru za notranje zadeve, da odpusti svojega filmskega cenzorja iz službe.

Slovensko Amer. Koledar za leto 1925

Smo že skoro razprodali. V kratkem času smo ga prodali več tisoč. Kdor ga hoče imeti, naj ga takoj naroči, ker ga je le še par sto izvodov zalogi. Cena s poštnino vred

40 CENTOV.

Oni naši zastopniki, ki še niso naročili koledarjev, naj se požurijo, da ne bo prepozno.

SLOVENSKO PUBLISHING CO., 82 Cortlandt St., N. Y. C.

AMERIKANCI — UDELEŽENCI RAZKRITJA SPOMENIKA NA KUBI.

Oficijelno zastopstvo Rooseveltove zveze na poti v Havano, da se udeleži razkritja spomenika pokojnemu predsed. Rooseveltu.

ANGLEŠKO BOJNO BRODOVJE V VALONI

Albanija je poslala Ligi narodov odločen protest glede stališča Jugoslavije. — Neko albansko poročilo pravi, da albanski ministrski predsednik ni pobegnil. V bližini Skadra se vrši vroča bitka. — Jugoslavija in Italija se ne bosta vmešavali v albanske notranje zadeve.

London, Anglija, 20. decembra. — Iz Brindisi poročajo, da je več angleških bojnih ladij, ki so križarile v bližini Malte, dospele v Valono.

Albanski begunci, katerim se je posrečilo priti v Valono, izjavljajo, da je položaj izredno resen.

Beograd, Jugoslavija, 20. decembra. — Albanski vstasi kontrolirajo Malesijo ter skušajo odrezati umikajoče se čete Bairuma Tsuru.

Iz Pogorice poročajo, da se vrši v bližini Koplaka vroča bitka.

Od izida te bitke je odvisna usoda mesta Skadra.

London, Anglija, 20. decembra. — Italijanska in jugoslovanska vlada sta obljubili Angliji, da se ne bosta vmešavali v notranje albanske zadeve.

Albanska vlada je poslala Ligi narodov protest, v katerem pravi, da krši Jugoslavija albansko neodvisnost.

Iz precej zanesljivega vira se je izvedelo, da se Liga narodov zaenkrat ne bo bavila z albanskim vprašanjem.

Rim, Italija, 20. decembra. — Iz Valone poročajo, da ministrski predsednik Noli ni pobegnil in da je bilo tozadevno poročilo prenapljeno.

Vojaški položaj je neizpremenjen.

Vlada v Tirani je odgodila volitve, ki bi se imele jutri vršiti. Volitve bodo tedaj, ko bo vstaja zatrta.

Sedanje razmere v Albaniji so zopet take da izzivajo vznemirjenje v sosednjih državah Grški in Jugoslaviji. Tega ni kriva nikakršna direktna akcija Tiranske vlade, ampak njena slabost in nesposobnost, da bi vpeljala red. Dejstvo, da je Fan Noli pravoslaven vladika, izziva veliko opozicijo pri znatnem delu mahamedancev in katoličanov.

Ker je vlada angažirana v boju z notranjimi političnimi nasprotniki, izrabljajo obmejna plemena njeno slabost in vpadajo kot organizirane roparske bande v Jugoslavijo in Grško. Ti napadi niso niti politični niti nacionalni, ampak imajo za namen edino rop živine in drugih reči. Vendar so pa te bande v mnogih slučajih dobivale materialno podporo od macedonskega revolucionarnega komiteta, ki ima sedež v Petriču na Bolgarskem in ki bi rad na ta način pojačal efekt svojih napadov na Južno Srbijo.

Težave v obrambi meje povečajo mnogi gorski grebeni in klanci, obrasli s gostimi gozdovi, ki dajejo oboženim banditom pripravna skrišališča. Edini način, da se popoloma odbije napadanje, bi bil ta, da se pošlje nekoliko divizij v Južno Srbijo; ali za to ni primernih stanovanj, in komunikacije ne zadostujejo za prehrano večjih enot; povrh tega pa bi to bilo spojeno z ogromnimi izdatki. To bi bilo fatalno za državne finance z ozirom na to, da se je ravno vesje v proračunu doseglo za cene velikih žrtv.

Tiranska vlada poskuša na vse načine dobiti finančna pomoč za svoje prazne blagajne in ponuja za to koncesije za olje in rude. Beogradska vlada, stoječa na načelu "Balkan balkanskim narodom", pazno gleda, katera država bo dobila koncesije in pazi, da se ne bi iz njih izlegla politična kontrola in pehanje Albanije v postopanje na škodo balkanskega mira.

POTOVANJE NEWYORŠKEGA POLICIJSKEGA KOMISARJA.

Buenos Aires, Argentina, 21. decembra. — Newyorški policijski komisar Richard C. Enright je danes odpotoval od tukaj v republiko Chile. Pred odhodom je izjavil, da je policijski sistem, ki je uveljavljen v Buenos Aires, najboljši na svetu.

Tukajšnji Amerikanci so mu priredili svečano odhodnico.

HERRIOT BO POSPEŠIL IZPRAZNJENJE RUHRA

Francoski ministrski predsednik Herriot je ponudil Nemčiji kompromis, ki se tiče nadaljnega zasedenja Porenske in Ruhra.

Berlin, Nemčija, 21. decembra. Francoski ministrski predsednik je informiral tukajšnji zunanji urad, da vidi pot k popolnemu izprazenju Ruhra še pred avgustom prihodnjega leta — kot določena v londonskem dogovoru, s katerim se je omogočilo izvedenje načrta ameriškega gen. Dawesa.

V informacijah, ki so dospele semkaj, se glasi, da garantirajo ali jamčijo Francozi popolno izpraznenje Ruhra do aprila meseca, pod pogojem, da bodo Nemci privolili v nadaljno okupacijo levega brega Rena in Kolina, katerega bodo Francozi in Angleži izpraznili koncem tekočega leta soglasno z določbami versailske mirovne pogodbe.

Kot stoji stvari sedaj, nimajo Francozi namena zapustiti Porenske, dokler se nahajajo francoske čete v Ruhru in tudi Angleži ne bodo zapustili Kolina, dokler bodo ostali Francozi v drugih okupacijskih mestih Porenske. Raditega skuša ministrski predsednik Herriot uveljaviti kompromis z Nemčijo.

Herriot je izjavil, da bodo tozadevna pogajanja skrajno težka, razven če bo prišla v Nemčiji skrajna zmerna vlada.

ANGLEŽI IN ZENEŠKI PROTOKOL.

London, Anglija, 21. decembra. Daily Telegraph je priobčil novico, v kateri se glasi, da je angleška vlada povabila vlade dominijev, naj pošljejo delegate v London, na konferenco, ki naj bi odločala glede zeneškega dogovora ter eventualnih drugih garancijskih pogojev.

To informacijo se priznava v oficijelnih krogih, čeprav se noče ničesar nadaljnega izjaviti.

List pravi, da je treba v najkrajšem času sklicati konferenco dominijev v slučaju, da bi se ne vršila razoroževalna konferenca, ki je bila določena na mesec junij prihodnjega leta.

NEWYORČAN OROPAN V CHICAGU.

Chicago, Ill., 21. decembra. — Newyorški trgovec z diamanti A. J. Bimbaum je bil večeraj oropan. Banditi so mu odnesli za več tisoč dolarjev diamantov.

MUSSOLINI JE ZAČEL IZPREMINJATI POLITIKO

Italijanski ministrski predsednik Mussolini je spoznal, da ne more nadaljevati z dosedanjim politikom ter je v tem namenu sklical posebno zasedanje kabineta, da se uveljavi reformo volilne postave.

Rim, Italija, 21. decembra. — Ministrski predsednik Mussolini je presenetil italijansko poslansko zbornico z objavo, da se bo parlament zopet sestal dne 3. januarja, mesto marca meseca, ki izvanrednemu zasedanju, ki bo razpravljalo o predlogi za volilno reformo.

Ta kretnja je razorožila kritike liberalcev in opozicije v italijanskem parlamentu ter nudila onim poslanecem, ki so bojkotirali parlament tekom zadnjih šestih mesecev, priliko, da dokažejo, da uživajo oni sami, ne pa zastopniki Mussolinijevne vlade.

Volilna postava, o kateri se bo razpravljalo takoj po Novem letu, bo že druga tozadevna postava tekom režima Mussolinija. Dosedanja postava so obsojali vsi protifašistovski krogi kot mahinacijo, koje izključni namen je bil pridobiti kar največ volilcev za fašistovsko stranko.

Čeprav ni Mussolini še razkril, kakšno obliko bo imela nova predloga, tikajoča se volilne postave, se vendar glasi v predvorinah parlamenta, da se bo vrnil Mussolini k sistemu kot je naprimer uveljavljen v Angliji.

Ker je prišel ta korak koncem parlamentarnega zasedanja, tekom katerega so zastopniki protifašistovskih strank s strogimi besedami obsojali nasilja fašistov, je povsem jasno razvidno, da je sklenil Mussolini ubrati srednjopot ter sklenil spoprijateljiti se z zmernimi elementi v Italiji, ki so mu dosedaj odločno nasprotovali.

NAZORI NA SMRT OSBOJENE GA MORILCA.

Hanover, Nemčija, 20. dec. — Fritz Harman, ki je obsojen na smrt, ker je usmrtil osemindvajset mladih fantov, je prosil, naj ga obglavijo javno na trgu.

Ko me bodo obglavljali — je rekel — bo brez dvoma navzočih na tisoče ljudi. Prizor bodo kinematografirali, in ljudje po vsem svetu bodo lahko videli moje usmrčenje. Ves svet bo govoril o men. Če nisem v drugem, sem vsaj v morjenju svetovni mojster.

DENARNA IZPLAČILA V JUGOSLAVIJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMLJU.

Danes so naše cene sledeče:
JUGOSLAVIJA:

1000 Din. — \$15.90 2000 Din. — \$31.60 5000 Din. — \$78.50
Pri nakazilih, ki znašajo manj kot en tisoč dinarjev računamo posebej 15 centov za poštnino in druge stroške.
Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Poštni čekovni urad".

ITALIJA IN ZASEDENO OZEMLJE.

200 lir \$ 9.70 500 lir \$23.25
300 lir \$14.25 1000 lir \$45.50

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot 200 lir računamo posebej po 15 centov za poštnino in druge stroške.
Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje Ljubljanska kreditna banka v Trstu.

Za pošiljatelj, ki presegajo PETTISOČ DINARJEV ali pa DVATISOČ LIR dovoljujemo po možnosti še poseben popust.
Vrednost Dinarnem in Litram sedaj ni stalna, menja se večkrat na mesec; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vsakega računa po ceni jutrega dne, ko nam pride pošlani denar v roko.

POŠILJATVE PO BREZJOVNEM PISMU IZVRŠUJEMO NA NAJKRAJŠEM ČASU TER RAČUNAMO ZA STROŠKE \$1.-

Denar nam je pošlati najbolje po Domestic Postal Money Order ali po New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 3687.

Masarykovi spomini.

Prezident Masaryk je zaključil redakcijske spomine iz svetovne vojne. Delo izide sredi jan. 1925, in sicer v češčini v založništvu "Čin", v nemščini pa v založništvu "Orbis". Naslov obširne te knjige je "Svetovna revolucija." Pred vojno in v vojni 1914—1918. Spomini in razmišljanja T. P. Masaryka, prezidenta ČSR. Obenem izide knjiga tudi v angleščini in francoščini, pozneje pa še v drugih jezikih. Vse delo je razdeljeno na 8 poglavij, ki slikajo v kronološkem redu Masarykovo revolucionarno delovanje med vojno od njegovega sklepa, da se napotja prostovoljno v prognanstvo na organizatorsko in agitatorsko potovanje širini sveta, pa do njegovega zmagoslavnega povratka v osvobojeno domovino. V prvem poglavju naslovljenem "Oporoka Komenského", govori Masaryk o vzrokih, ki so ga obenem s celokupnim češkoslovanskim narodom prisilili na boj proti Avstro-Ogrski; od drugega do sedmega poglavja razpravlja o diplomatskem boju proti Avstriji in Nemčiji in organiziranju češkoslovanskih legij, v zadnjem poglavju pod naslovom "Svetovna revolucija in Nemčija" pa analizira filozofijo svetovne vojne. — Masarykovi spomini niso samo zunanji opis dogodkov, temveč filozofska poglobitev in karakteristika duševnih narodnih struj. Avtor je združil formalno plat svojega dela s filozofskimi in religioznimi razmišljanji.

Gostota zemlje.

Po novejših ugotovitvah znaša srednja gostota zemlje 5.54, gostota zemeljske skorje nar površini pa povprečno 2.7. Gostota zemlje v središču presega srednjo. Po novejših odkritjih povzročajo to povečanje gostote prena središču v prvi vrsti težke kovine v notranjosti zemlje in samo v neznatni meri zgostitev različnih plasti pod visokim pritiskom zgornjih plasti zemlje. Povečanje gostote proti središču se ne vrši neprestano in ne v odvisnosti od oddaljenosti od središča, temveč skokoma. O tem pričajo številke, iz katerih je razvidna brzina valov pri potresih. Prve točne podatke o tem pojavu je zbral E. Wiehert, ki snatra, da sestoji zemlja iz homogene jedra z gostoto 8.2 in homogene skorje z gostoto 3.0—3.4. Površina razdelitve teh plasti leži po njegovi mnenju na razdalji 3. četrte zemeljskega radiusa, če računamo od središča. Po novejših raziskovanjih V. Klusmanna nahajajo znanstveniki v zemlji dve, nego tri plasti. Površino razdelitve domnevajo v globini 1.193 in 2.454 km. Gostota zgornje plasti znaša 3.4, srednje 5.5 (železna ruda) in spodnje 7.8—8.9 (železo in nikl). Če predpostavljamo, da v dajo v notranjosti zemlje razmere, ki se pokore zakonu o hidrostatičnosti, lahko trdimo, da znaša pritisk v središču zemlje okroglo 8 milijone atmsfere. Takega kolosalnega pritiska v laboratorijih seveda ne moremo doseči.

Mogoče je, da so pri takem pritisku svojstva snovi čisto drugačna, nego na površini zemlje in da so nekatere snovi tam v obliki trdih druge pa v obliki mehkih teles. Zadnje čase so znanstveniki opredelili gostoto zemlje na nov čudovit način in sicer na podlagi teorije o plimi in oseki pod vplivom lunine in solne privlačnosti. Če bi imela zemlja lastnosti tekočega telesa bi bila njena lega pod vplivom plina perpendikularna k liniji naklonjenosti, če bi pa bila absolutno trda, bi predstavljala kot med njeno površino in lego te linije največjo razliko. Prvenstvo v teh spoznavanjih ima ruski učenjak Orlov.

Za dobrodelno loterijo.

Odvetnik: "Ljuba ženka, svetuj mi, kaj naj dam kot srečko za našo dobrodelno loterijo?" — "Eno tvojih pravi, potem bo vsaj ena enkrat dobljena!" mu svetuje žena.

Koliko je dolžna Evropa?

Med in po svetovni vojni je postala Amerika glavni upnik sveta in njen glavni dolžnik Evropa. Skupno ji dolguje Evropa malo manj kot 50 milijard zlatih mark. Največ odpade seveda na antanto: na Anglijo nad 19 milijard, na Francijo približno 16.75 milijard, Italijo 8.46 milijard, Belgijo ji dolguje 1.9 milijard, Rusija 1.2 milijarde, Jugoslavija 258.5 milijonov.

Anglija — prvi dolžnik Amerike, je drugi največji upnik sveta: 42.817 milijard je posodila drugim državam. Franciji 12.291 milijard, Italiji 10.784, Rusiji 14.059 milijard, Jugoslaviji 578.8 milijonov.

Francija, najbolj zadolžena država na svetu ca 30 milijard zl. m. je pa na drugi strani tretji upnik. Skupno kreditira 12.606 milijard, ruski dolg pri nji znaša 4.892 milijard, belgijski ca 3 milijarde, dolguje ji vsa mala antanta in Poljska itd. Jugoslavija ji dolguje 1.808 milijard frankov. Pri francoskih posojilih je treba pripomniti, da je imel francoski frank različno veljavo; medtem ko se računa nekatera v zlatih frankih, je vrednost za druge nesigurna.

Tudi Italija je zelo zadolžena. Ameriki dolguje 8.46, Angliji 11 milijard.

Večina držav svojih obveznosti glede posojil še ni uredila. Edino Anglija plačuje od 1. 1922. obresti in sicer po Baldwinovi pogodbi za prvih 10 let 3 odst., nadalje 3 in pol in 1 odst. amortizacije, tako da bo dolg izravnani v 62 letih. Letno uporabi za to 860 milijonov 1 in eno četrtino toliko, kolikor mora plačati Nemčija leno na reparacijah zaveznikom. Da bi Amerika ostala dolgovne kar črtala ni verjetno, že z ozirom na možnost vojne z Japonsko.

Če računamo, da plača Jugoslavija francoski dolg v današnji vrednosti fr. franka, bi znašala naš skupni dolg ca 1.237 milijard zl. mark. V slučaju, da bi plačevali letno pet odst. za obresti in amortizacijo vsega dolga, se obremenjena naša plačilna bilanca za približno 1.05 milijardo dinarjev. Vsekakor težko breme.

Francijo teži 290 milijard dolgov, od katerih je nad 30 milijard zl. frankov, kar poveča dolgovne na ca 400 milijard pap. fr. (Pred vojno 27.6 milijard zl. m.) Obrestovanje vzame istotako polovico budžetnih dohodkov (13 milijonov pap. fr.)

Nemčija pa se je otrsela z inflacijo vseh notranjih dolgov in na to se aliranci predvsem sklicujejo, ko obremenjujejo v Dawesovnem načrtu nemški budžet v normalnih plačilnih letih za 1.250 milijonov zl. mark.

Nevarna roparska tolpa prijeta.

V zvezi z roparskim napadom, izvršenim na seljake v bližini Našišu je bil v Valpovem prijet Dalmašec Josip Kulina. Povodom njegove aretacije so prišli na sled nevarni roparski tolpi, ki je zadnje čase ropala po Slavoniji. Orosniki, ki so prišli od sodišča nagrade, da se jim omogoči uspešen lov za zločinci, so v Jurjevu prijeli družega člana te bande. Tolpa je izvršeno organizirana, oborožena z vojaškimi puškami in najde povsod zavetišče. Prijeti roparji so priznali, da je njihova družba izvršila 18 roparskih napadov, sleparij in tatvin. Obstaja sum, da so roparji identični z napadalci, ki so izvršili roparski umor v Čepini pri Osijeku.

Junaška beseda.

General Lammes se je polastil aprila 1809. Reznar (Regensburg). Boj je bil hud. Neki štabni častnik dasiravno smrtnoranj, pridirja v najhujšem teku na mali grič, kjer je stal Napoleon. Skoči s konja, komaj se drži pokoncu, stopi bližje, blit, oblit s krvjo. "Veljčanstvo", pravi z navdušenim glasom "mesto je naše. Poglejte naše zastave, na mestnem zidu jih polapajo, pogledajte naše orle —" "Zelo ste blodi", ga prekine Napoleon. "Ne, Veljčanstvo, jaz sem ubit," pravi junaki poročnik in se mrtve zgrudi na tla.

NAJNOVEJŠI ŽENSKI POKLIC.

V New Yorku so se posvetile žen ske novemu poklicu, namreč loviti pse v imenu zvezde za pre prečenje okrutosti napram živalim

Polarni zračni promet.

Kapitan H. Broome, znani ameriški raziskovalec severnega tečaja, je objavil v časopisju pomorskega ministva Zedinjenih držav velikopotezen načrt polarnega zračnega prometa. Zeppelinom se ni treba ozirati na nemirno morje, polarni led in močvirja, ki ovirajo parobrode, oziroma avtomobile.

Edina zapreka, ki velja tudi zraku plovu, so visoki hribovi, toda tem se lahko izogniti. Kapitan Broome pravi, da mora izkoristiti Amerika svoja letala za vzpostavitev rednega prometa z Evropo, oziroma Daljnim Vzhodom. Letalo se lahko vedno drži smeri velikega kroga, tj. najkrajše razdalje poljubnih dveh točk. — Vsled tega lahko napravi Zeppelin 7.223 km. dolgo pot od Hamburga do Nomea na Aljaški v 60 urah. Druga prednost polarnega prometa je v tem, da lahko plovejo baloni v razmeroma neznatni višini nad morjem. To privede veliko množino dragega plina helija, katerega poraba naspredno raste v večjih višavah. Polarni promet bi izredno skril to izgubo časa. Zdalj potrebuje potnik pri najboljših železniških, ozir. parobrodskih zvezah 30 dni od Amsterdama do Yokohame in 12 dni do S. Franciska. Polarni zrakoplov pa bo rahel 7 dni, tj. samo en teden mesto dosedaj običajnega celega meseca do Yokohame.

Kapitan Broome predlaga dalje, naj se uredi ves promet s pomočjo 6 zrakoplovov po 150 tisoč kubičnih metrov obsega. Vsak bo lahko vzel na krov 100 potnikov in 10.000 kg. pošte. Zrakoplovi naj potujejo vsakih pet dni v to in ono smer tokom celega leta. Voznina do Yokohame bo samo za 50 odstotkov dražja nego prvi razred oceanskega parobroda, zato dospe potnik na cilj petkrat prej. Razven tega bo treba prirediti velike delavnice za zrakoplove v Krasnojarsku in na otoku Dicksonu. S pomočjo brezžičnih Mooringovih jaborov bo lahko obvladala prva postaja celo Azijo in evropsko Rusijo, druga pa celo polarno deželo. Potem bo mogoče rešiti vsako ponesrečeno ladjo. Parobrodi, ki križarijo med Ameriko in Evropo, bodo lahko imeli popolnoma zanesljive podatke o megli in plavajočem ledu, ki je svoj čas zakrival konec "Titanica". — Zdalj nedostopne arktične, ozir. antarktične dežele bo mogoče preiskati. Zrakoplov bo lahko nosil delavce in živila v svrhu izkoriščanja naravnih bogastev kamorkoli. Še-le takrat si bo človek lahko rekel, da resnično pozna in obvlada svojo zemljo.

Dobro ohranjeno

Ko je bil Bjoerne šele 20 let star, je prišel v družbo starejših mož, ki so viharno debatirali. Proti volji so tudi njega pritegnili v diskuzijo. Ker je Bjoerne zastopal napram staremu gospodu svoje mnenje, se je stari gospod razburil ter zaklical: "Kaj, vi mladeniči, si drznete meni ngovarjati! Jaz sem bil v vaših letih glede takih stvari še pravejši telček!" — "No, potem pa ste se čudovito dobro ohranili!" se je odrežal Bjoerne.

Silovit orkan v Angliji.

Ponosno Veliko Britanijo je baš te dni, ko kaže svojo močnosten samozavest v Egiptu in Sudanu, zadela težka katastrofa. Obiskal jo je orkan, ki je drvel z brzino 60 milj na uro. Vihar je pustil silovito; podiral je na tla drevesa, ruval in tal telefonske droge in poškodoval ljudi in nasebine. V Londonu, ki je pač dobro zavarovan pred takimi eventualnostmi, je orkan opustošil in razlul 485 telefonskih prog. Radi tega so morali izločiti iz prometa 226 interurbanih zvez, kar pomeni za angleško prestolnico vsekakor redek dogodek.

Veliko škodo so utrpeli tudi ladje na morju in v pristaniščih. V kanalu "La Manche" je pretil ladjeplovecem neusmiljen pogin in parobrodi so bili izročeni na milost in nemilost orkanu. Pri Newhavenu je ponesrečil parnik Dieppen, ki bi bil skoraj utonil, da ga ni neka druga ladja zavlekla na obalo. Vlačilec, ki je odšel "Dieppin" na pomoč, je brez sledu izginil. V Southamptonu se je odtrgal parnik "Almazora" od brega in je z vsoto silo trčil v ladje, zasidrane poleg njega. Z največjim naporom se je končno posrečilo parnik oteti popolne pogube in ga privedti nazaj v pristanišče.

Kakor rodno ob takih neizgledah, se je tudi tepot v orkanu našel mož, ki je pokazal, da je vreden odlikovanja za neustrašivost pred smrtjo. To je bil navaden ribič Craig. Možu je že sedemdeset let. Sedel je v svoji mali ribiški ladji in videl, kako premetajo besni valovi ribiški čoln, ki se je radi viharja moral vrniti z neuspešnega lova. Pred nabrežjem na nekaki pečini se je čoln razbil in trojica ribičev, sedečih v njem, je bila v nevarnosti, da izgubi svoje življenje. Nihče se ni upal hiteti jim na pomoč — morje je bilo tako nemirno valovi tako razburkani, da se niso upali ljudje miti misliti na reševanje okoli pasa vrv ter se mahoma odpravil nesrečni trojici na pomoč. Rešitev mu je uspela popolnoma. S tem činom je postal Craig brez noč slaven mož in londonski listi ga sedaj opisujejo svojim odjemalcem z besedo in sliko. Njegovo junaštvo pa je te hvala tudi res vredno.

Poletje v Sibiriji.

Dočim se pojavlja letos na zapadnem delu Evrope zgodnja in močna zima, imajo v Sibiriji navadno lepo in toplo vreme, ki spominja naravnost na poletje. Moskovska "Pravda" objavlja n. pr. iz Krasnojarska dopis, v kateremu je rečeno, da kaže toplomer 10 stopinj Celzija. Snega v Krasnojarsku sploh še ni niso videli to zimo. Izmeh padavin je doživelo prebivalstvo samo nekaj hudih deževij.

BELA KOPALNA OBLEKA.

Modni listi poročajo, da bodo ženske poleti nosile izključno le bele kopalne obleke.

Kako postopajo zamorci v Južni Afriki.

Angleški listi poročajo, da je nastalo v južno-afriški Uniji med črnci nenavadno razburjeno gibanje radi nastopnega slučaja. Neki kmetovalec holandskega pokolenja je zajel v domači vasi neko mlado zamorsko dekle, katero je bilo od njega pobegnilo, ker je grdo ravnal z njo. Ko je dokleto pripeljal nazaj, jo je tako mučil, da je čez nekaj tednov umrla. Pretepalo jo je z bičem, ji ovil vrv okoli vratu in jo postavil k zidu, v hlevu, tako da je napol visela. Dekle so našli mrtvo. Noge so ji podgane že nekoliko objedle. To zločinsko postopanje je prišlo pred sodnijo, ali poroto, v kateri so sedeli samo beli možje, je obsodila zverinskega kmetovaleca samo radi navadne telesne poškodbe na šest tednov zapora. Zamorci besne radi tega, pa tudi belazinstvo je skrajno ogorčeno nad tako obsodbo.

Dvorne etikete.

Vojvoda Alba je nekoč nenapovedan vstopil v sobo kralja Filipa II. "Vi zaslužite smrt obglavljenja, sicer ne zato, ker ste opustošili vso Nizozemsko z ognjem, temveč zato, ker ste vstopili pred svojega vladarja nenapovedan!"

FRANK ČERNE

Jewelry & Music Stores

6033 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND, O.

Pozor!

Ravnokar smo prejeli najnovejše Columbia božične plošče, za katere sta pela dobro poznana Mr. Rudolf Perdan, glavni predsednik JSKJ, tenor in njegova hčerka Miss Jeanette Perdan, krasen soprano.

Plošče so sledeče: —

25008F	(Sveta noč
(Sveta nebesa
25009F	(Angeljsko petje
(Zvezdice
25010F	(Raduj se
(Sveti večer

vseh 6 pesmi spremlja fin Columbia Orchester in zvonjenje.

Pomnite, da teh plošč nikjer drugje ne morete kupiti, ker so specijelno narejene samo za našo tvrdo.

Dobe se v obeh Črnetovih trgovinah.
Cena ploščam je samo 75c ena.

Velika zaloga COLUMBIA, SONORA, ROYAL in EDISON GRAMOFONOV v zvezi z RADIO aparatom, kakor tudi druge vrste Radio od \$14. do \$500.

NAJVEČJA ZALOGA GRAMOFONSKIH PLOŠČ

v slovenskem in drugih jezikih z znako: Columbia, Edison, Vocalion, Genet, Odeon in Okeh.

KRELL PIANO in PLAYER PIANO

Slovenske, hrvatske in druge role za Player Piano. Posebno nove so: Venček narodnih pesni z besedami, št. 1, 2 in 3, cena vsaka \$1.—

Pišite po cenik, katerega vam pošljem zastonj.

POSEBNE LEPE BOŽIČNA IN NOVOLETNA DARILA SE LAHKO DOBI V NAŠIH ZLATARSKIH TRGOVINAH, PO POSEBNO ZNIŽANIH CENAH.

Velika zaloga diamantnih prstanov, brošk, manjšnih gumbov, kravatih igel, lavalirjev, zlatnine in srebrnine.

Prodajamo na lahka tedenska in mesečna odplačila po istih cenah kakor za gotov denar.

Ako potrebuje popravila vaša žepna, zapestna ali stenska ura, jo pošljite nam v popravilo. Istotako popravljamo vsa kovrstno zlatnino in gramofone.

VSAKO BLAGO PRI NAS KUPljENO ALI POPRAVLJENO JE GARANTIRANO.

FRANK ČERNE

6031 - 6033 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio

PODRUŽNICA

St. Clair Avenue, cor. E. 79th Street
Nasproti Cleveland Trust Bank.

